

Sygn. akt II Ca 1065/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tomasz Szaj
Sędziowie:	SO Mariola Wojtkiewicz SO Małgorzata Grzesik (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2015 roku w S.

sprawy z powództwa T. M.

przeciwko Z. A. i M. A.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 16 lipca 2014 roku, sygn. akt III C 259/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie od dnia 17 lipca 2013 roku i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1065/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie oddalił powództwo T. M. przeciwko Z. A. i M. A. o zapłatę kwoty 5.265,23 zł w sprawie o sygn. akt III C 259/13.

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następującym stanie faktycznym:

7 września 2012 r. strony zawarły umowę, której przedmiotem było wykonanie przez pozwanych wymiany okien w mieszkaniu powoda na nowe okna PCV wraz z demontażem starych i obróbką murarską. Powód zobowiązał się w umowie zapłacić pozwanym wynagrodzenie w łącznej kwocie 5.265,23 zł, przy czym uiścił zaliczkę w dniu zawarcia umowy w kwocie 1.300 zł. W dniu 20 września 2012 r. odbył się przewidziany umową montaż okien w mieszkaniu powoda, a powód uiścił pozwanym pozostałą część wynagrodzenia.

10 października 2012 r. powód złożył reklamację, w której wymienił stwierdzone przez siebie wady w wykonanym dziele oraz wniósł o ich usunięcie. Pozwany Z. A. w odpowiedzi zakwestionował ich zasadność w piśmie z 18 października 2012 r.

W skierowanym do pozwanego piśmie z dnia 11 grudnia 2012 r. powód podtrzymał swoje zarzuty sformułowane w reklamacji oraz oświadczył, że na usunięcie wskazanych usterek wyznacza pozwanym termin do końca 2012 r. W odpowiedzi pozwany raz jeszcze podniósł, iż zawarta z powodem umowa została przez pozwanych rzetelnie wykonana.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo znajdujące źródło w umowie z dnia 7 września 2012 r. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zważył, iż zasadność powództwa należało rozpatrywać z punktu widzenia art. 627 k.c. w związku z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz zmianie Kodeksu cywilnego. Przytoczył treść przepisów art. 4 ust. 1 i 2, art. 8 ust. 1, 3 i 4 oraz art. 9 ust 1 w/w ustawy i wskazał, iż bezspornie na gruncie zawartej między stronami umowy, pozwani zobowiązali się do wymiany okien w mieszkaniu powoda, zaś ten zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w łącznej kwocie 5.265,23 zł. Sporna między stronami była kwestia istnienia wad w wykonanym przez pozwanych montażu okien.

Sąd Rejonowy uznał, iż w świetle art. 6 k.c., to na powodzie, który z faktu nieprawidłowego wykonania przez pozwanych dzieła wywodził korzystne skutki prawne, spoczywał ciężar wykazania, że okna zostały zamontowane wadliwie. W celu wykazania tego faktu, powód w piśmie z dnia 13 sierpnia 2013 r. wniósł o powołanie biegłego rzeczoznawcy na okoliczność stwierdzenia zasadności jego roszczeń. W związku z powyższym, na rozprawie w dniu 25 października 2013 r. Sąd zobowiązał powoda do uiszczenia zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego sądowego w kwocie 1.500 zł w terminie miesiąca – pod rygorem pominięcia tego dowodu, jednakże powód nie uiszczył zaliczki w określonym terminie. Wobec uchybienia przez powoda wyznaczonemu terminowi do uiszczenia zaliczki, Sąd zastosował rygor przewidziany w art. 1304 § 5 k.p.c. i pominął dowód z opinii biegłego.

Z uwagi na fakt, że rozstrzygnięcie sprawy wymagało wiadomości specjalnych, Sąd I instancji uznał, iż powód nie wykazał zasadności dochodzonego przez siebie roszczenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach procesu za obie instancje.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił naruszenie:

a art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. - pominięcie prawidłowo zgłoszonego przez powoda dowodu z opinii biegłego sądowego, którego przedmiotem są fakty mające dla sprawy istotne znaczenie, podczas gdy rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, w następstwie zaś nieprzeprowadzenia tego dowodu uznano powództwo za nieudowodnione;

b art. 232 k.p.c. i art. 83 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - brak dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy;

c art. 233 § 1 k.p.c. - odmówienie wiarygodności twierdzeniom powoda;

d art. 328 § 2 k.p.c. - brak ustalenia w uzasadnieniu pełnego stanu faktycznego i brak odniesienia się do wszystkich dowodów zaoferowanych przez strony zgromadzonych w toku postępowania dowodowego, brak ich oceny;

e art. 355 § 2 k.c. - pominięcie w ocenie wykonywania umowy przez pozwanych zawodowego charakteru działalności pozwanych;

f art. 3 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego - pominięcie obowiązku udzielenia przez pozwanych jasnych informacji.

W uzasadnieniu apelacji powód rozwinął tak postawione zarzuty podkreślając, iż Sąd I instancji mógł dopuścić z urzędu dowód niewskazany przez strony. Co też winien uczynić biorąc pod uwagę sytuację zdrowotną i życiową powoda, jego wiek, nieporadność, orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności, niezdolność do samodzielnej egzystencji, fakt, że powód niedosłyszy, ma wykształcenie podstawowe, a jego sytuacja materialna jest trudna.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się w tym sensie uzasadniona, iż doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku.

W myśl art. 386 § 2 k.p.c. w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Cytowany przepis przewiduje obowiązek wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji, jeżeli stwierdzi, że zachodzą przyczyny nieważności postępowania. Istotnym jest, iż wydanie orzeczenia kasatoryjnego nie jest uzależnione od podniesienia przez stronę w apelacji zarzutu nieważności postępowania, albowiem na gruncie art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Wskazać zatem należy, iż wśród przesłanek powodujących nieważność postępowania ustawodawca w treści art. 379 pkt 5 k.p.c. przewidział, iż będzie to miało miejsce zawsze wtedy, gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, iż pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu powołanego przepisu zachodzi, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania, strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyroki SN z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 84/10, LEX nr 621352; z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 86/09, LEX nr 610166; z dnia 4 marca 2009 r., IV CSK 468/08, LEX nr 515415; postanowienie z dnia 25 marca 2014 r., I PK 291/13, LEX nr 1455814). Podkreślenia wymaga, iż z nieważnością postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw mamy do czynienia także wtedy, gdy stronę pozbawiono możliwości podejmowania lub też niepodejmowania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 544/12, LEX nr 1438426).

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw może w takiej sytuacji objawiać się w tym, iż strona nie działająca przez zawodowego pełnomocnika, wykazuje się nieporadnością w obronie swych praw. Nieporadność stanowi sytuację wyjątkową, która może się wiązać z właściwościami fizycznymi (wiek, stan zdrowia), psychicznymi (stopień sprawności umysłowej, zaradność lub nieporadność) oraz intelektualnymi (stopień inteligencji ogólnej, wiedza w dziedzinie stanowiącej przedmiot sprawy) podmiotu postępowania. Na nieporadność strony musi przy tym wskazywać przebieg postępowania, tj. dawać podstawy do przyjęcia, iż strona nie wykazuje się pełną orientacją co do meritum sprawy, nie uczestniczy aktywnie w postępowaniu i w związku z tym występują okoliczności, które utrudniają jej podjęcie skutecznej ochrony praw.

Zaznaczenia przy tym wymaga, że każdorazowo ocenę, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony, trzeba przeprowadzać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, uwzględniając przebieg tego postępowania, (vide wyrok SA w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2014 r., I ACa 711/13, LEX nr 1454632).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż omawiana sytuacja, tj. pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw, miała miejsce w przedmiotowej sprawie.

Na powyższą ocenę wpływ miał przede wszystkim fakt, iż na etapie postępowania międzyinstancyjnego Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2014 r. ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu, uznając za potrzebny udział adwokata w sprawie (art. 117 § 5 k.p.c.). Uwzględnione bowiem zostało, iż powód jest osobą w podeszłym wieku

(obecnie ma 73 lata), niedosłyszając, o wykształceniu podstawowym, znajdującą się w trudnej sytuacji materialnej, nadto jak wynika z załączonego do akt sprawy orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, powód jest niezdolny do samodzielnej egzystencji (k.103). Mając na uwadze, iż powyższe okoliczności legły u podstaw wydania postanowienia o ustanowieniu dlań pełnomocnika z urzędu, a z akt rozpoznawanej sprawy nie wynika, by uległy one zmianie w toku procesu, to uznać należało, iż istniały one również w toku postępowania przed Sądem I instancji. W tej sytuacji uznać należało, iż powód już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, z uwagi na wskazane wyżej właściwości dotyczące jego osoby, był nieporadny w takim stopniu, iż nie był w stanie samodzielnie występować w procesie i skutecznie podejmować ochrony swych praw.

Powyższe przesądzało o konieczności stwierdzenia, iż wobec pozbawienia powoda faktycznej możliwości obrony jego praw, doszło do nieważności postępowania skutkującej obligatoryjnym wydaniem orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Sąd Odwoławczy uchylając zaskarżony wyrok i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, zniósł jednocześnie postępowanie od dnia 17 lipca 2013 r., uznając, iż powód był pozbawiony możliwości obrony swych praw od dnia, w którym odbył się pierwszy termin rozprawy przed Sądem I instancji.

Tak argumentując Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do art. 108 § 2 k.p.c. w myśl którego, Sąd II instancji, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę Sądowi I instancji do rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej